

De dichteres begint daarin zelf over de eenvoudigheid van haar poëzie en dan zegt ze merkwaardige dingen, die de quaestie naar mijn meening volkomen beslissen. Haar eenvoud, aldus vertelt ze, kreeg haar poëzie eerst „na veel hervallen en herzeggen“. Want „eenvoud ontstaat uit nood: nood aan klaarte en orde. Eenvoud is geen fotografie van het eenvoudig gemoed; eenvoud is reactie tegen de wanorde en stuurlaasheid, die het leven in ons brengt. Eenvoud kan alleen dan gevonden worden, als er is eerbied voor het wezen der poëzie, dat klank en hooge trilling in woorden wil dienstbaar maken aan gedachte en droom; als er is drift van verlangen naar stevigheid, wanneer de gedachten onvast en wankel zijn geworden; als er is een moeite doen, om uit het ingewikkelde los te komen en het woord zoo te kiezen, dat het de gedachte draagt met de volle kracht van zijn beteekenis. Eenvoud eindelijk is het neimwee om uit de wanhopige veelzijdigheid te komen tot de harmonie, tot daar, waar onze taal met z'n duizenden facetten herleid is tot drie woordekes: zoo is het.“

Ik weet niet, of het nu nog noodig is u te zeggen, dat die critici ongelijk hebben, die in de eenvoudige verzen van Alice Nahon geen kunst zien. Mij dunkt dat uit deze woorden blijkt, hoe de eenvoud juist is de kristallisatie van Alice Nahons kunstenaarschap.

Wat ik aldus aan nieuwe gegevens u mededeelen kon, moge dienen ter aanvulling van wat ik indertijd schreef in m'n boekje „Alice Nahon en haar gedichten“ en in verschillende persartikelen. Juist omdat er iets aan te vullen was, heb ik de gelegenheid, die deze gedenktag bood om nog eens over Alice Nahon en haar werk te spreken, aangegrepen.

En dan besluit ik met nog een enkel woord te zeggen over het Gedenkschrift, dat komen gaat. Ik heb er trouwens al een en ander van vermeld.

Dat Gedenkschrift zal zijn een boek met opstellen over Alice Nahon en haar geschriften, door Marnix Gijsen, Luc. Indestege, Frans Smits, Urbain van Voorde, Gerard Walschap en Lode Zielens, de toonaangevenden dus onder de jongere Vlaamsche dichters. Ze hebben allen een artikel bijgedragen. Urbain van Voorde schrijft over „de poëzie van Alice Nahon“, Frans Smits en Luc. Indestege geven „Herinneringen“. Gerard Walschap gedenkt de dichteres in een „In Memoriam“, Lode Zielens vertelt van „de laatste dagen“ en Marnix Gijsen heeft afgestaan zijn „Toespraak bij het graf“.

Het vers „Nachtdeun“ uit „Vondelingskens“, dat door Jef van Hoof in muzikale compositie is gebracht, wordt in facsimilé in het boek opgenomen.

Voorts brengt het portretten, voor een deel onbekende, van de dichteres, en foto's van haar huis te Cantecroix, in het geheel 15.

Afgedrukt wordt de volledige tekst van de lezing over „Mijn Dichten“, waaruit ik citeerde.

En eindelijk bevat de bundel eenige, nog niet gepubliceerde gedichten, in Alice's eigen handschrift gesteld.

Een van deze gedichten moge ik voorlezen omdat het zeer opmerkelijk is.

't Is het vers „Magnolia“, immers den tulpenboom, die in de lente bloeit:

Magnolia

Dit is de tak met de bloem alleen.
De andere boomen gaan al moe
en zwaar van loof naar de aarde toe.

Dit is de tak die ten hemel biedt
in zuivere kelken van albast
de witte wijn uit den donkeren bast.
Zóó teerheid, die uit droefnis wast.

Hoe zal ik noobler gedenken u,
u, teere ziel, sterk maar sereen,
dan bij deze mystieke brank:
de tak met de bloem alleen!

Dit is de devote magnolia
Voorzichtig in uw handen geleid.
Van koninklijke tulpeboom
de prinselijke teederheid.

Ik noemde dit vers opmerkelijk.

Want de tak, zonder den toof van groenend blad, ze is beeld van het leven der dichteres: vreugdeloos, arm.

Maar die tak biedt ten hemel, in zuivere kelken, den witten wijn uit den donkeren bast! Dat is beeld van haar zielgesteldheid, van het gelouterd zijn door droefnis.

Tak met bloem alleen, dat wil zeggen: leven zonder fleur, maar desondanks toch gevend een rijken bloei — 't is de schuchtere bekentenis, dat de weg naar de hemelvaart der poëzie toch door de dichteres in de verte is gezien.

De uitgave van dit Gedenkschrift, die voor Nederland wordt bezorgd door de firma A. W. Sijthoff te Leiden, geschiedt ten bate van een fonds tot het plaatsen van een monument op het graf van de dichteres, welk fonds door een comité van Zuid- en Noord-Nederlandsche vrienden is gevormd.

Wie dus dit boek koopt verkrijgt zijn inzicht in het wezen en werken van Alice Nahon, maar draagt tegelijk bij tot een bescheiden hulde aan de nagedachtenis van een kunstenaar, die, gelijk Marnix Gijsen het uitsprak bij haar graf: „liefderijk was in haar verzen voor de geteekenden, de schuwen, de vernederden, de eenzamen dezer aarde, die haar woord met evenzooveel liefde en dankbaarheid hebben aanhoord.“

C. T.

De „ziel“ (of de „geest“) als substantie.

II.

Wanneer wij nagaan wat de Schrift omtrent het bestaan van de ziel of den geest als zelfstandigheid leert, dan moeten wij wel op een tweetal punten letten.

In de eerste plaats op het feit dat het woord „ziel“ in den Bijbel herhaaldelijk voorkomt in de beteekenis van „leven“. Soms kan het woord ook eenvoudig door het persoonlijk voornaamwoord worden vervangen. Zoo is bijvoorbeeld ook geschied in Jeremia 51:14. Zoo zou ook geschieden kunnen in Gen. 16:48; Deut. 10:22; in 1 Kron. 5:21; in Hand. 2:41 en op verschillende andere plaatsen. Hiermede willen wij niet zeggen dat het gewenscht is deze vervanging in te voeren, maar wij willen slechts wijzen op het feit dat ook in dien zin het woord „ziel“ zeer veel malen in de Schrift wordt gebruikt.

Het is goed en verdienstelijk dat door de door ons besproken werken op die verschijnselen de aandacht is gevestigd. Immers, er bestaat inderdaad een gevaar — een gevaar waartegen vooral

mensen om hem te hooren. Dikwijls gebeurde het, dat de kaarsen niet helder meer konden branden door gebrek aan frische lucht. Uit vrees, dat de lichten zouden uitgaan, eindigde hij dan den dienst vroeger dan gewoonlijk.

De tweede illustratie is die van het kerkje te Waterbeach, Spurgeons eerste standplaats. Vervolgens van de New-Parkstreet-chapel, zijn eerste kerkgebouw in Londen, dat met zijn mooien gevel en zijn twee verdiepingen sterk afsteekt tegen de lage boerenwoning.

Deel II geeft op bladzij 32 de afbeelding: „Spurgeon predikende in Exeter Hall“. Een monumentaal gebouw, waarin een geweldige menschenmassa onder ademlooze stilte luistert naar dien éénen man, dáár op het platform.

Bladzijde 240 biedt een illustratie „De „Tabernacle“ van binnen“. In onderscheiding van de foto, welke Adama van Schellema in zijn boek over Spurgeon opneemt, den Tabernakel voorstellend van boven tot beneden opgepropt met menschen, is deze hier geheel ledig, zoodat de kolossale afmetingen van het gebouw sterker uitkomen. Van de boerenwoning tot den Tabernakel, ziedaar de wondervolle weg langs welken Spurgeon door den Heere is geleid.

De Baptisten-gemeente te Londen telde in 1858 1500 leden. De schare van menschen, die van alle zijden Zondag aan Zondag toestroomde, was zóó groot, dat er evenveel teleurgesteld moesten

de heer Janse waarschuwt, om op mystieke wijze in een vals dualisme met de eigen ziel te gaan sullen.

Maar in de tweede plaats zegt de Schrift toch naar wij meenen ontegenzeggelijk meer van de ziel. Hetzij van de ziel, hetzij van den geest, moet toch gelden dat er na den dood een zelfstandig voortbestaan door de Schrift wordt geleerd. Immers, de geloovigen zijn na hun dood in de heerlijkheid. Dit zijn-in-de-heerlijkheid geldt niet van hun lichaam; dat ligt in het graf. Jezus zegt dan ook tot den moordenaar aan het kruis: „Heden zult gij met mij in het paradijs zijn“. (Luc. 23:43). Jezus zegt dat Abraham, Isaak en Jacob leven: „Ik ben de God Abrahams en de God Isaaks en de God Jacobs. God is niet een God der dooden maar der levenden“ (Mattheüs 22:32). Ofschoon hun lichamen in het graf liggen, leven zij toch in den hemel. Deze gezaligden in den hemel hebben een herinnering aan hetgeen op aarde is (Luc. 16:27-31). (Wel moeten wij met teksten uit de gelijkenissen uiterst voorzichtig zijn, omdat men ze zoo gemakkelijk op een verkeerd punt toepast, maar het schijnt ons toch niet te gewaagd om in ieder geval hier deze conclusie te trekken. Vergelijk Bavinck, Geref. Dogmatiek Dl. IV blz. 708.) Paulus wenscht ontbonden te zijn en met Christus te wezen (voor ontbonden worden gebruikt Paulus hier een woord dat ook gebruikt wordt in Luc. 12:36. Daar is het bij ons vertaald door wederkomen van de bruiloft —; het woord beteekent oorspronkelijk dan ook „losmaken“ wat geknoopt was. In II Tim. 4:6 wordt het van dit werkwoord afgeleide zelfstandige naamwoord ook gebruikt voor den dood. De gedachte van het „losknoopen“ ligt in het „ontbonden worden“ dus opgesloten.)

Wij lezen dat de zielen onder het altaar roepen om wraak over het vergoten bloed.

Bovendien wordt er in de Schrift ook gesproken over hetgeen de gezaligden in den hemel doen. Bavinck zegt daarvan in zijn Dogmatiek het volgende:

„Indien nu de zielen in eenigen vorm van ruimte en tijd bestaan, kunnen zij ook niet zonder alle werkzaamheid gedacht worden. Wel zegt Jezus, dat in den nacht des doods niemand werken kan, Joh. 9:4, en wordt de hemelsche zaligheid dikwerf in de Schrift als een rusten voorgesteld, Hebr. 4:9, Op. 14:13. Maar evenmin als het met elkander strijdt, dat God rust van Zijn schepingswerk, Gen. 2:2, en toch altijd werkt, Joh. 5:17, of dat Christus zijn werk op aarde had volbracht, Joh. 17:4, en toch in den hemel plaats voor de zijnen bereidt, Joh. 14:3; evenmin sluit het een het ander uit, dat de geloovigen rusten van hun werken en toch God dienen in Zijn tempel. Hun werk op aarde is af, maar daarom hebben zij in den hemel nog wel andere werken te doen. De Schrift leert dit duidelijk. Die in den Heere ontslapen zijn, zijn bij Jezus, Phil. 1:23, staan voor den troon Gods en van het Lam, Op. 7:9, 15, roepen en bidden, loven en dienen, Op. 6:10, 7:10, 15, 22:17. Trouwens, als zij bewustheid hebben en God, Christus, de engelen, elkander kennen, dan oefenen zij daarmede vanzelf werkzaamheden uit van verstand en van wil, nemen toe in kennis en worden bevestigd in liefde.“ (Bavinck, Geref. Dogmatiek, Dl. IV blz. 710.)

In overeenstemming met deze getuigenissen der Schrift is de inhoud van de Nederlandsche Geloofsbelijdenissen. In art. 37 van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis heet het: „Want al degenen, die gestorven zullen wezen, zullen uit de aarde verrijzen, de zielen te zamen gevoegd en vereenigd zijnde met haar eigen lichaam, in hetwelk zij zullen geleefd hebben.“

terugkeeren als er zich in de kerk bevonden. Het zieleheil van de groote massa, die geheel onbereikbaar bleef, woog Spurgeon zóó zwaar op het hart, dat hij aan zijn kerkeraad voorstelde of een grootere kerk te bouwen, of hem toe te staan, dat hij zijn leeraarsambt neerlegde om evangelist te worden op de weide-velden.

De groote toeloop tot Spurgeons prediking is voor een goed deel te verklaren uit den geestelijken dooden staat van de Engelsche kerk. Hij was de man van Gods raad, die verscheen op 's Heeren tijd, om den grooten kerkennood van Londen openbaar te doen worden. Het getal kerkgebouwen was volstrekt niet in evenredigheid met de steeds aangroeiende bevolking. De oude city was rijk voorzien aan... niet meer bezochte kathedralen. Spurgeons hart en oog waren gericht op de wegdolende massa. Hij worstelde in het gebed met God, om zielen voor den Heere te winnen. Dat nu was het heerlijk doel der stichting van den Tabernakel. De felle hoon en spot, die hij om zijn grootsch plan (de vijanden noemden het een „monsterplan“) had te verduren, schrikten hem niet af. Veel eer werd hij daardoor des te meer aangespoord tot het gebed, om een „groot bedehuis voor zijn gemeente en voor zijn gehoor“ te verkrijgen. Vast was hij er van verzekerd, dat God deze smeeking zou verhooren.

Op wondervolle wijze is dit geschied.

De vele vergaderingen met de manslidmaten

Hier is e...

duidelijk.
Even dui...
dat „de zi...
(Christus, h...
Ook hier is...
dan op die...
men zich h...
Luc. 16:22

Terloops...
eerder zeld...
in den ten...
roeds herh...
Grosheide...
niet uitve...
aan den...
„pneuma“...
lerwijl „ps...
met den d...
in 1 Cor...
slechts de...
ontvangt v...

Ten slotte...
dat door d...
logen ste...
beschouwd...
gaande re...
wijzen wij...
die zich ov...
plaats dru...
Bavinck:

„In zeker...
tisch, n.l...
een enkele...
substan...
lijnrecht t...
en tegenor...
zijde. Tegen...
is naar zij...
maar het...
weg van...
en heeft n...
verfinde...
voortgebr...
hersens, z...
de urine...
dat tegen...
geleden w...
heeft ze i...
zag verlor...
werden, o...
uit verbin...
klaren, w...
deskundig...
is tot de...
sche leve...
karakter...
chologie...

Verder...
schreef i...
omtrent C...
„Terech...
opmerka...
dat dit e...
zijn uitleg...
het de gr...
en psych...

Het lee...
het oor...
lijke ziel...
met het...
lichaam...
God is...
maar toe...
vloed; d...
maar uit...

der kerk...
sen, dede...
en den ij...
lang niet...
kerkbouw...

„De ke...
„is ontwa...
dat God...
beweging...
beeld is...
voortgega...
spoedig z...
den bouw...
als een z...
van het...
Koninkrij...
deze we...
hoeven...
en het h...
hij, dat...
van het...

„Hoe l...
dat het...
en dan z...
meer ge...
ontvan...
bouw d...
tien and...
kwikt...
Te du...

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

VI.

Spurgeons Tabernakel I.

De geschiedenis van Spurgeon als Evangelieprediker wordt in de biographie door zijn weduwe vervaardigd, ¹⁾ zichtbaar voorgesteld door de illustraties van de gebouwen, waarin deze groote drager der Kruisbanier in verloop van tijd is opgetreden.

Deel I, bladz. 272, geeft te zien de boerenwoning, waar Spurgeon voor het eerst gepreekt heeft. In een laag gezolderd vertrek hield hij voor eenige eenvoudige boerenarbeiders met hun vrouwen zijn eerste predikatie. Ofschoon hij daarbij niet in het midden van een volzin was blijven steken en het hem niet aan denkbeelden had ontbroken, was hij toch blijde op een goede manier te kunnen eindigen. Weldra kwamen er, als hij in de omliggende dorpen optrad, steeds meer

¹⁾ Het leven van C. H. Spurgeon. Naar bescheiden uit zijn Dagboek, Aanteekeningen en Brieven, samengesteld door zijn weduwe, 4 deelen. Vertaald door Elisabeth Freytag.

mystieke wijze
en ziel te gaan

de Schrift toch
eer van de ziel
est, moet toch
afstandig voort-
erd. Immers, de
in de heerlijk-
it niet van hun
s zegt dan ook
s: „Heden zult
(Luc. 23:43).
Jacob leven;
od Isaïas en de
od der dooden
(1:32). Ofschon-
ggen, leven zij
zaligden in den
an hetgeen op
moeten wij met
voorzichtig zijn,
p een verkeerd
is toch niet te
deze conclusie
l. Dogmatiek Di-
onden te zijn en
bonden worden
at ook gebruikt
et bij ons ver-
ruiloft —; het
an ook „losma-
im 4:6 wordt
lfstandige naam-
d. De gedachte
onthonden wor-

et altaar roepen
l.
t ook gesproken
a hemel doen
matiek het vol-

orm van ruimte
niet zonder alle
Vel zegt Jezus,
nd werken kan,
e zaligheid dik-
ten voorgesteld,
eemin als het
van Zijn schep-
tijd werkt, Joh.
op aarde had
en hemel plaats
; evenmin sluit
loovigen rusten
ienen in Zijn
f, maar daarom
andere werken
lijk. Die in den
tus, Phil. 1:23,
van het Lam,
ven en dienen,
uwens, als zij
tus, de engelen,
aarmede vanzelf
en van wil, ne-
stigd in liefde.”
blz. 710.)

etuingenissen der
andsche Geloofs-
Nederlandsche
al degenen, die
t de aarde ver-
gd en vereenigd
in hetwelk zij

kerk bevonden
assa, die geheel
zoo zwaar op
raad voorstelde
of hem toe te
neerlegde om
e-velden.
us prediking is
it den geestelijk
erk. Hij was de
en op 's Heeren
d van Londen
etal kerkgebou-
digheid met de
s oude city was
bezochte kathe-
raaren gericht op
de in het gebed
eere te winnen.
er stichting van
en spot, die hij
en noemden het
uren, schrikten
laardoor des te
om een „groot
oor zijn gehoor”
a verzekerd, dat
en.
schied.
e manslidmaten

Hier is de leer van de dichotomie wel zeer
duidelijk.

Even duidelijk is de belijdenis van Zondag 22,
dat „de ziel na dit leven van stonde aan tot
Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden”.
Ook hier is de belijdenis niet anders te verklaren
dan op dichotomisch standpunt. Van ouds beriep
men zich bij de leer van den Catechismus op
Luc. 16:22, Luc. 23:44 en op Phil. 1:21 tot 23.

Terloops wijzen wij nog op hetgeen wij reeds
eerder zeiden in verband met hetgeen wij lezen
in den 1en brief aan de Corinthiërs. Wij citeerden
reeds herhaaldelijk den commentaar van Prof.
Grosheide op 1 Corinthe. Wij willen daarop dus
niet uitvoerig ingaan. Slechts wijzen wij er op dat
aan den brief aan de Corinthiërs het woord
„pneuma”, het „ik”, de persoonlijkheid aanduidt,
terwijl „psuche” het leven is, in tegenstelling
met den dood en dat tegelijkertijd het betoog
in 1 Cor. 15 uitgaat van de gedachte dat niet
slechts de ziel, maar ook het lichaam vrucht
ontvangt van de opstanding van Christus.

Ten slotte willen wij er nog aan herinneren
dat door de Gereformeerde dogmatici en psycho-
logen steeds de ziel als een substantie is
beschouwd. Ook daarvoor gaven wij in het voor-
gaande reeds meer dan één uitspraak. Hier
wijzen wij nog op een paar woorden van hen
die zich over deze materie uitspreken. In de eerste
plaats drukken wij hier af het woord van
Bavinck:

„In zekeren zin is de Schrift dus zeer zeker dualis-
tisch, n.l. in dezen zin, dat de mensch niet uit
een enkele, maar uit twee onderscheiden
substantiën gevormd is. Zoo staat zij dus
lijnsrecht tegenover het materialisme aan de eene
en tegenover het spiritualisme aan de andere
zijde. Tegen het materialisme, want de mensch
is naar zijn lichaam wel aardsch uit de aarde,
maar het stof heeft zich niet geleidelijk, in den
weg van evolutie, tot een lichaam ontwikkeld,
en heeft nog veel minder door voortgezette en
verfijnde stofwisseling de ziel en het zieleleven
voorgebracht. De ziel is geen secretie van de
hersens, zooals de gal dat is van de lever en
de urine van de nieren. Trouwens wie geloof
dat tegenwoordig nog? Enkele tientallen jaren
geleden was deze leer in de mode, maar thans
heeft ze in wetenschappelijke kringen haar ge-
zag verloren. De pogingen, die er aangewend
werden, om het zieleleven mechanisch-chemisch
uit verbinding en scheiding van atomen te ver-
klaren, worden tegenwoordig door nagenoeg alle
deskundigen als niet geslaagd beschouwd. Men
is tot de erkenning gekomen, dat het psychi-
sche leven een oorspronkelijk en zelfstandig
karakter draagt”. (Bijbelsche en Religieuze psy-
chologie blz. 19.)

Verder herinneren wij aan hetgeen Geesink
schreef in zijn „Van 's Heeren Ordinantien”
omtrent Gen. 2:7:

„Terecht is gezegd, dat wij Genesis 2:7 niet
opmerksaam genoeg kunnen beschouwen, want
dat dit een vers van zoo diepen inhoud is, dat
zijn uitlegging het niet geheel kan uitputten, en
het de grondslag is van alle ware anthropologie
en psychologie.

Het leert ons toch, door ons te openbaren
het oorspronkelijk ontstaan der mensche-
lijke ziel, dat zij, hoe innig ook samenhangend
met het lichaam, toch onafhankelijk van dat
lichaam ontstaan is; evenals dat lichaam door
God is geschapen, en wel uit God ontstaan,
maar toch niet uit Hem gecmanoeerd of uitge-
vloeid; dat zij niet uit de stof en dus stoffelijk,
maar uit den geest, en dus geestelijk is en einde-

der kerk over het verkrijgen van de noodige fond-
sen, deden „op de liefelijkste wijze de éénheid
en den ijver der broeders blijken”. Zoo gaat het
lang niet altijd bij het plannen maken voor een
kerkbouw!

„De kerk van Engeland”, zoo sprak Spurgeon,
„is ontwaakt. Ik kan niet anders dan gedenken,
dat God ook geëerd heeft door ons in deze groote
beweging vooraan te doen staan. Van ons voor-
beeld is het gezegende vuur langs den grond
voortgegaan en heeft een vlam ontstoken, die niet
spoedig zal uitgebluscht worden”. Hij beschouwde
den bouw en de voltooiing van den Tabernakel
als een zaak, die geheel en al voor rekening lag
van het Christelijk publiek. „Zij die begeeren het
Koninkrijk van Christus te zien uitgebreid in
deze wereld van zonde en ongerechtigheid, be-
hoeven slechts hun medewerking te verleenen
en het huis komt tot stand”. Hartelijk begeerde
hij, dat de Nieuw-Parkstraat-kerk de voorhoede
van het leger mocht blijven uitmaken.

„Hoe het geld te bekomen? Wij moeten bidden,
dat het Gode zal behagen ons dat geld te geven,
en dan zullen wij het gewis verkrijgen. Indien wij
meer geloof hadden, zouden wij het reeds lang
ontvangen hebben; en als deze Tabernakel ge-
bouwd is, zullen wij nog geld genoeg krijgen om
tien andere te bouwen”. Zulk een geloofs-taal ver-
kwikt — en beschaamt!

Te durven aannemen, dat in de enkele predi-

lijk, dat zij is de grond van alle menselijke
levensverschijnselen, die in 's menschen ademen
zijn aanwezigheid openbaart”. (Dl. II bld. 267.)

De vraag kan gedaan worden of deze opvat-
ting van Geesink, waarmee wel in strijd schijnt
de uitspraak van een de vorige week door ons
genoemde brochure, die haar titel aan Gen. 2:7
ontleent, aan de hand van de huidige exegetische
wetenschap nog te handhaven is. Wij hebben
Prof. Aalders ten dezen naar zijn meening ge-
vraagd. Deze gaf ons verlot mede te deelen,
dat zijn meening nog dezelfde is als die, welke
hij in zijn boek „De goddelijke openbaring in
de eerste drie hoofdstukken van Genesis” om-
trent dezen tekst neerschreef. Aan Gen. 2:7 wijdt
Prof. Aalders in zijn boek vier en een halve
pagina, veel te veel dus om hier te doen af-
drukken. Slechts eene alinea, waar het voor
ons bijzonder op aan komt, geven wij hier weer
(a.w. pag. 307):

„Wanneer wij het zoo zien, gevoelen wij dat
de Christelijke Theologie niet zonder grond in
Gen. 2:7 reeds 'n aanduiding heeft gevonden voor
het tweezijdig bestaan van den mensch. Zeker,
scherp begrensde begripsbepalingen om het
wezen van den mensch te omschrijven worden
hier niet gegeven. Ook op deze plaats moeten
wij het ons weer herinneren dat het scheppings-
bericht geen adequate beschrijving van de mach-
tige scheppingsfeiten geeft. Maar uit hetgeen ge-
zegd wordt treedt toch met genoegzame duidelijk-
heid naar voren, dat er in den mensch iets is,
waardoor hij geheel aan de materiele wereld
verwant is (hij is „stof uit den aardbodem”),
doch dat er in hem ook tevens iets is, waardoor
hij aan het onstoffelijke verwant is, iets wat
rechtstreeks en onmiddellijk uit God zijn oors-
prong heeft, en waardoor hij zich geheel en
al van de dieren onderscheidt. Wij kunnen dat —
al verliezen wij niet uit het oog dat deze uit-
drukkingen zelve ons hier niet geboden wor-
den — aanduiden als 's menschen stoffelijk en
geestelijk bestaan, of eenvoudiger nog als zijn
lichaam en ziel”.

Wij meenen dat de uitspraken van de genoem-
den omtrent hetgeen de Schrift leert inzake de
ziel als substantie niet onduidelijk zijn. Zij stem-
men trouwens geheel overeen met hetgeen onze
belijdenis zegt.

En de taal der Schrift zelve is naar wij meenen
niet voor tweeërlei uitlegging vatbaar.

Wij zien ons dan ook genoodzaakt te hand-
haven de leer van het substantieel
bestaan van de ziel.

In hoeverre het nu beter is deze „onsterfe-
lijke ziel”, „ziel” dan wel „geest” te noemen is
een kwestie van nader onderzoek.

Maar tegenover hen die het bestaan van de
ziel als een ding, als een zelfstandigheid
meenden te moeten ontkennen, achten wij ons
geroepen de leer van het substantieel
bestaan der ziel te verdedigen. Wij
meenden dat te kunnen doen op grond van de
Schrift en in overeenstemming met de Gerefor-
meerde belijdenisschriften.

J. W.

Naschrift. Een tweetal correspondenten
meenden mij opmerksaam te moeten maken op
het feit dat ik in het nummer van 16 Juni het
tweede citaat uit de brochure van den heer
Janse onjuist had gebruikt.

Het is mogelijk dat ik mij in de bedoeling
van den heer Janse heb vergist, maar dan staat
er toch in het citaat iets anders dan de bedoeling
is. Immers, het citaat geeft de suggestie dat daar
waar men de ziel rekent tot het lagere leven,
dit geschiedde met een beroep op de Schrift,
waar de Schrift spreekt van „vleesch” en „geest”.

king van het Woord Gods zulk een kracht schuilt,
dat zij week aan week duizenden bij duizenden
kan samenbrengen — en dat in een goddeloos
stadsdistrict! — is een heroïeke belijdenis van het
Evangelie als een kracht Gods.

Van de 62 mededingende architecten kreeg het
plan van den heer Pocock de voorkeur. De heer
Higgs, een van Spurgeons geestelijke kinderen,
werd de bouwmeester. De eerste steenlegging
had plaats op 16 Augustus 1857; 3000 personen
waren er bij tegenwoordig. Onder den steen wer-
den gelegd: de Bijbel, de Baptistische geloofsbe-
lijdenis en het Gezangboek.²⁾ „Het Woord Gods
is het fundament onzer kerk. Dit is onze stan-
daard en wij weten van geen anderen”.

Ofschoon de naam Tabernakel in Engeland
en ook in Amerika een meer gebruikelijke
benaming is, verklaart Spurgeon, dat voor hem
daarin een godsdienstige leerstelling ligt opge-
sloten. „Wij zijn hier op aarde niet in den Tem-
pel-staat, maar gaan nu nog door den Taber-
nakel-staat. Wij gelooven vast in de werkelijke
en persoonlijke regeering van onzen Heer Jezus
Christus, dien wij met eerbied verwachten. Hier
hebben wij den Koning, den Goddelijken Salomo,
niet persoonlijk in ons midden; totdat Hij komt
zullen wij het een Tabernakel noemen”.

2) „De Bijbel is der geloovigen gezangboek. Laat ons méér
zingen en minder klagen”. C. H. Sp. Davids Gouden Alphabeth.

Als voorbeeld daarvan wordt nu alleen Rom 8:1
aangehaald. Maar de Schrift gebruikt telkenmale
de woorden vleesch en geest ook in geheel
anderen zin als in Rom. 8:1. Daarop wilde ik
wijzen. En op die andere teksten beroepen zij
zich, die zich op schriftuurlijken grond meenen
te moeten stellen op het door den heer Janse
veroordeeld standpunt. Dat was de zin van mijn
opmerking en ik meen dezen zin te moeten
handhaven. Ook al weet ik dan wel dat de heer
Janse óók over „geest” spreekt in anderen zin
als hier in dit verband, — handelend over de
tegenstelling „geest” en „vleesch” deed hij
dat niet, ofschoon hij klaarblijkelijk iemand aan-
viel en bestreed; en dat achte ik fout te zijn.

J. W.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbel en Natuur.

IV.

Op dezelfde plaatsen als de voorvigen, dus aan
den tak van het vorige jaar, ontwikkelen zich in
den voorzomer de vroege vijgen. Ze worden
dikwijls beschouwd als verder gerijpte voorvigen,
maar zijn in hun oorspronkelijken naam er van
onderscheiden. Ook Tschirch en Ravasini komen
op grond van uitgebreide onderzoeken aan meer
dan 20.000 bloeiwijzen tot de conclusie, dat het
een tweede generatie is.⁶⁾ Van deze vroege vijgen
is sprake in Hosea 9:10: „... als een vroege vijg
aan den vijgeboom in zijn eerstelingentijd...” (vert.
Ridderbos).⁷⁾ Omstreeks eind Mei, begin Juni zijn
ze rijp en worden om hun bijzondere saprijkheid
gaarne gegeten. Ze zijn echter niet duurzaam. Zeer
levendig is de tekening, die Jesaja geeft van hun
verleidelijkheid: „... een vroege vijg voor den
oogst, die men ziet en, zoo uit de hand, gulzig op-
eet” (Jes. 28:4, vert. Ridderbos).⁸⁾

De loten, die in het vroege voorjaar zich be-
gonnen te ontwikkelen, zijn inmiddels uit gaan
groeien en gaan nu ook vrucht dragen. Zij leve-
ren dus de derde generatie der vruchten en tevens
de beste. Het zijn de late vijgen. Wanneer zij
rijp zijn, in Augustus, begint de vijgenoogst. Dit is
dan tevens het begin van den vruchtenoogst. Eerst
vijgen, dan olijven en ten slotte de wijnoogst. Dan
is het eind October geworden. De regentijd is in-
middels begonnen en in November wordt de ar-
beid op het land weer aangevangen. Het oogsten
der vijgen moet met overleg gebeuren, want als
ze rijp zijn, vallen ze gemakkelijk af: „indien ze
geschud worden, vallen ze dien op den mond, die
ze eten wil (Nah. 3:12). Ze zijn evenals de vroege
vijgen saprijk en buitengewoon zoet. Een rijpe
vijg bevat plm. 60 pct. druivensuiker. Daarom
worden ze ook veel versch gegeten. Zoo ziet Jere-
mia ze, in vijgenkorven, de manden, die hij het
plukken gebruikt worden (Jer. 24:1 v.v.). De late
vijgen kunnen echter ook bewaard worden, wat
ze voor hebben op de vroege vijgen. Daartoe wor-
den ze gedroogd en tot klompen samengeperst.
Abigail zendt om Davids toorn te bezweren onder
meer „honderd klompen vijgen” (1 Sam. 25:12),
terwijl de stammen bij de kroning van David tot
koning over gansch Israël „stukken vijgen” mede-
brengen (1 Kron. 12:40).

6) Tschirch und Ravasini, „Die Urfeige und ihre Bezie-
hungen zum Caprificus und der weiblichen Kulturfeige”. Archiv
der Pharmacie — Bd. 249 (1911).

7) Dr J. Ridderbos, De Kleine Profeten I (Korte Verkl.),
blz. 94.

8) Idem, Jesaja I (Korte Verkl.), blz. 169.

De bouw werd aangevangen in het vaste geloof,
dat de benodigde gelden (f372.000) betaald zou-
den zijn nog vóór de Tabernakel werd geopend.
„Wij mogen een krachtig beroep doen op alge-
meene medewerking, omdat wij dezen Tabernakel
niet gaan bouwen als een nest voor ons zelve,
wij moeten een zendingskerk zijn en niet rusten
voordat heel ons land, waarvan sommige deelen
even duister zijn als Indië, het licht des Evan-
gelies hebben ontvangen.”

In alles blijkt, hoe deze bouw een zaak is van
groot geloof en vurig gebed. Kort nadat de werk-
zaamheden begonnen waren, ging Spurgeon met
den Secretaris van het Comité naar het terrein.
Te midden van steenen, kalk en steigerpalen
knielden zij tweeën neer en baden om 's Heeren
zegen op de gansche onderneming, en dat de
bouw voorspoedig en zonder ongelukken mocht
worden voltooid. De Heere heeft dit gebed ver-
hoord. Door middel van prediking, spreken en
lezingen te houden werd een zeer groot deel van
het benodigd geld gecollecteerd. Al de Christe-
lijke kerken hebben haar aandeel er voor geof-
ferd. Schier van alle cinden der aarde zijn gaven
ingekomen. Meer dan een millioen menschen heb-
ben tot den bouw van den Tabernakel, voorna-
melijk in kleine sommen, bijgedragen.

J. P. T.